

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

ХІХ щорічної науково-практичної конференції
викладачів, аспірантів, співробітників та студентів

"АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ"

*Сесія. Ящіуальні проблеми
Бошщхньої освіти: інноваційні
шляхи ^вирішення*

15 травня

Мукачево - 2014

ЗМІСТ

ІвріШ ніІ),ШІмІ,\, fі W \ ЩОрїЧПОУ НауКОєО-ШІ,Ш іінет.ч конференції <ііh і.і.hrih, ,і, пір,чійй., , її,пробітників та ступітїunіn «Актуальні аспекти та іw/ті tu нтши • учт тії освіти і науки». Сеуцін «Актуальні проблеми down I іьт її . . . ІНШ ІНШ ШуЦїні шляхи їх вирішених», 15 травня 2014 р. / Мукачівський '•, • tuh університет. Кафедра педагогіки й методики дошкільно) та почт. . . І освіти. - Мукачево: РВЦМДУ. - 2014. - 110 с.

Фігрта М.М. - доктор педагогічних наук, професор, •',•пдуйіч кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти.

Добош О.М. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти.

Чекан О.І. - асистент кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти.

У збірник}.' подано матеріали доповідей науково-педагогічних працівників кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти, а також студентів ОКР «Бакалавр» та «Магістр» з актуальних проблем дошкільної освіти.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Атрвгценко Т.О., Полог С. Особливості складання творчих розповідей у старшому дошкільному віці

Апроценко Т.О., Мелеш М. Розвиток художньо-мовленневої діяльності у дошкільному дитинстві

Барна Х.В. Особливості розвитку зв'язного мовлення дошкільників у процесі розповіді

Добош О.М. Підготовка майбутніх вихователів ДНЗ до управлінської діяльності

Добош О.М., Прокон Г. Роль комунікативної обдарованості та її розвиток у дошкільному віці

Добош О.М., Тумикоїш О. Своєрідність виявлення обдарованості у період дошкільного дитинства

Іванова В.В. Структура психологічної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу

Іванова В.В., Боршош Т. Пікеті особливості сприйняття дитячих анімаційних фільмів та телепрограм

Іванова В.В., Костьо С. Психологічні порушення під впливом дитячо-батьківських відносин

Іванова В.В., Самойлова Л. Формування у дошкільників ціннісного ставлення до своїх базових прав у сім'ї

Карпова Е.Е., Еїнит, Л. Педагогічні аспекти проблем морального вибору дітей

Карпова Е.Е., Ярема Н. Особливості виховання усвідомлення власної поведінки дитиною в дошкільному віці

Кас'яненко О.М. Інноваційні технології розвитку мовлення дошкільників з особливими погребамми здоров'я

Лавренова М.В., Кинів В. Формування культури мо молодших школярів на уроках рідної мови

Лапок Н.В., Олексик Я. Особливості роботи вчителя початкових класів з батьками першоюіасників

Ні в ІІ ючас ставлення до обдарованих людей є однією із суттєвих характеристик суспільства.

... а тому вважати запорукою їх майбутніх видатних досягнень, а отже, і як спеціальну педагогічну задачу з розвитку творчих здібностей. При цьому у вихованні обдарованих дітей надзвичайно важлива роль належить батькам і педагогам, які повинні створити умови для їхнього гармонійного розвитку: атмосферу любові, довіри, уваги до потреб та інтересів.

Іванова В.В., к.психол.н., доцент

Структура психологічної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу

На сучасному етапі реформування системи загальної, професійної та дошкільної освіти проблема професійної, насамперед психологічної компетентності вихователів дошкільних освітніх установ набуває особливої актуальності у зв'язку з гуманізацією педагогічного процесу, його перебудовою на психологічній основі. Дослідження психологічної компетентності займає одне з провідних місць в роботах вітчизняних і зарубіжних психологів (М. Аргайл, А.А. Бодальов, А.В. Брушлінский, М.І. Лук'янова, А.К. Маркова, Л.М. Мітіна, Л. А. Петровська, Дж. Равен, К. Рубін, Р. Хінтч та ін.)

Діяльність вихователя дошкільного навчального закладу має чимало спільного з учительською працею, але разом з тим відрізняється від неї. Педагог ДНЗ виховує і навчає дітей дошкільного віку, що мають свої особливості психічного розвитку. Велике місце в діяльності вихователя займає керівництво ігровою, побутовою діяльністю, діяльністю спілкування. Все це в значній мірі визначає особливості вимог до психологічної компетентності педагога дошкільного навчального закладу.

Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє виділити в структурі психологічної компетентності вихователя три основних компоненти: психологічні знання, психолого-педагогічні вміння, професійно важливі психологічні якості.

Однією з провідних ланок у психологічній освіті вихователя є вивчення основ дитячої психології. Засвоєння закономірностей психічного розвитку дитини дозволяє педагогу диференційовано підходити до кожного акту педагогічної діяльності, доцільно направляти її і передбачати результати своєї роботи. Психологічні знання дають можливість зрозуміти суть основних положень педагогіки про індивідуальний підхід до дитини, значення єдності вимог до її виховання

В дитячому садку і в родині, допомагають знаходити правильні прийоми організації дитячого колективу.

Аналіз позицій освітнього стандарту по психологічному циклу для педагогічних спеціальностей, навчальних програм та навчально-методичних посібників з курсу дитячої психології дозволив виділити основні компоненти психологічних знань, засвоєння яких є необхідним для успішного здійснення професійної діяльності вихователя дошкільного навчального закладу. Так, при вивченні розділу «Розвиток особистості дошкільника» студенти - майбутні вихователі ДНЗ повинні знати:

1). Особливості розвитку самосвідомості дошкільника (основні напрямки розвитку самосвідомості, образу «Я» у дошкільнят; особливості розвитку самооцінки і самоконтролю в дошкільному віці; розвиток усвідомлення себе в часі в дошкільному дитинстві: засвоєння статевої приналежності і усвідомлення своєї індивідуальності дошкільником; усвідомлення свого місця в системі суспільних відносин у дошкільному віці; умови і шляхи розвитку самосвідомості і самооцінки в різному віці в різних видах діяльності).

2). Розвиток волі в дошкільному віці (основні напрямки розвитку волі в дошкільному віці; становлення вольової дії в дошкільному віці; розвиток цілеспрямованості дій, здатності до цілепокладання у дошкільника; зростання планувальної і регулюючої ролі мови у виконанні дій; поява нових мотивів і потреб у різному віці; боротьба і супідрядність мотивів; розвиток моральних мотивів у дошкільному віці; розвиток довільності у сфері рухів, дій, пізнавальних процесів і спілкування з дорослими; умови розвитку мотивів і потреб у різному віці в різних видах діяльності; розвиток здатності до вольового зусилля при виконанні дій, подоланні перешкод; особливості оцінки дитиною отриманих результатів; розвиток самоконтролю в діяльності та поведінці у дошкільника; розвиток вольових якостей і вольових звичок; взаємозв'язок розвитку волі з розвитком пізнавальних процесів, особистісних новоутворень, довільності поведінки і діяльності, самосвідомості, самооцінки, самоконтролю; воля та удосконалення різних видів діяльності; умови вольового розвитку в різних видах діяльності в різних вікових групах).

3). Емоційний розвиток дошкільника (загальні закономірності та шляхи розвитку емоцій і почуттів у дошкільному віці; розвиток динаміки, змісту, довільності, розумності емоцій і почуттів; диференціація, збагачення переживань; особливості розвитку вищих почуттів у дошкільнят: пізнавальних, моральних, естетичних; розвиток соціальних переживань у процесі соціалізації дошкільників; роль спілкування з дорослими і однолітками у розвитку емоцій і почуттів; вплив умов і

характеру виконання діяльності на розвиток почуттів; роль вікових етапів, криз, появи нових інтересів, потреб у розвитку емоцій і почуттів).

А) \[e]e\ m-ubrii п'а'гитъ- Д ПМІГІ-ІШ-ТІГЛ**/ п'иті (буві)МТУ>V д'а'л'а'а т'і ЧГЧГ' свідомості в дошкільному віці, поступове ускладнення знань про норми моралі та правила поведінки; розвиток моральної поведінки в дошкільному віці, формування позитивних моральних якостей: доброта, чесність, чуйність, взаємодопомога та ін; походження і прояв негативних особистісних утворень: брехня, заздрість, жорстокість, неохайність, жадібність; витівки і проступки дітей, їх причини, види; культура поведінки як основа морального розвитку дошкільників; культурно-ПІЄНІЧНІ навички: етапи формування, зміст і специфіка освоєння в різних вікових групах: умови, шляхи і засоби морального розвитку дітей: досвід самостійної і спеціально організованої діяльності, спілкування з дорослими і однолітками; роль художньої літератури в моральному розвитку; психологічні основи методів і засобів формування моральної поведінки і моральної свідомості).

Ефективність діяльності вихователя в значній мірі визначається рівнем розвитку його операціонального компонента. Професія вихователя, як і будь-яка інша, передбачає наявність у людини певних професійних умінь, системи психічних і практичних дій.

У психолого-педагогічній літературі проводиться аналіз функцій вихователя. В.Г. Сьомушкіна як основні функції вихователя виділяє функцію охорони життя і здоров'я дітей раннього та дошкільного віку; власне педагогічні функції, що включають планування освітньо-виховної роботи з дітьми на основі програмно-методичних документів і безпосереднє її здійснення; організаційно-господарські функції, що передбачають створення педагогічних умов для успішного виховання дітей; функцію педагогічної освіти батьків; функцію самоосвіти.

Е.А. Панько доповнює перелік названих функцій. До числа значимих функцій вихователя автор відносить дослідницьку функцію. Творча діяльність вихователя передбачає аналіз досвіду педагогічної діяльності, пошук, перевірку висунутих припущень. Грамотне керівництво розвитком кожної дитини і групи в цілому неможливо без попереднього вивчення вихователем дітей, групи за допомогою спеціальних психологічних методів, без дослідження ефективності використаних педагогічних засобів впливу на вихованців.

Розглядаючи особливості такої функції вихователя, як педагогічна (психолого-педагогічна) освіта батьків, Е.А. Панько вказує, що робота вихователя з батьками не зводиться лише до реалізації даної функції, а включає також вивчення сімейного мікросередовища дитини, встановлення контакту з батьками з метою узгодження виховних впливів

на дитину і створення сприятливого мікроклімату для його психічного розвитку.

У числі першорядних функцій вихователя дитячого садка Е.А. Панько називає функцію охорони здоров'я дітей. Вихователь повинен сприяти створенню найкращих умов для фізичного розвитку дітей, охорони їх здоров'я, зміцнення дитячого організму.

Виховна функція педагога дошкільного навчального закладу виявляється в процесі цілеспрямованого формування гармонійно розвиненої особистості за допомогою спеціально розроблених і обтунтованих засобів, форм і методів впливу.

Навчальна функція вихователя виражається в стимуляції і управлінні активністю дошкільника, в результаті якої у нього формуються певні знання, вміння та навички, у створенні умови для такої активності. Чимало знань, умінь дитина засвоює в ігровій, побутовій, трудовій, художній діяльності. Цілеспрямовано, систематично, послідовно навчальну функцію вихователь реалізує в процесі керівництва навчальною діяльністю дітей. Від виконання її вихователем в значній мірі залежить психологічна підготовленість вихованців до навчання в школі.

Е.А. Панько виділяє гностичні, конструктивні, організаторські, комунікативні вміння вихователя. Гностичні вміння, використовувані вихователем в процесі діяльності, дають можливість вивчити її предмет, виявити рівень розвитку пізнавальних, вольових, емоційних процесів, станів, особистісних якостей дитини, виявити мотиви її поведінки, виявити взаємини вихованців в дитячому колективі, ступінь емоційного благополуччя кожного з них. Гностичні вміння використовуються для пізнання батьків, сімейного мікросередовища дитини. До даної групи умінь відноситься вміння оцінити ефективність застосовуваних методів виховання і навчання, вміння аналізувати досвід інших педагогів з метою перенесення передових методів і прийомів роботи у власну діяльність.

Пізнати своїх вихованців педагогу допомагає володіння методами дитячої психології. Чимало інформації про внутрішній світ дітей, їх ставлення до оточуючих, до дитячого садка вихователь може отримати, спостерігаючи поведінку дітей в повсякденному житті.

Можна виділити компоненти гностичних умінь вихователя, спрямованих на пізнання особливостей розвитку особистості дошкільника:

- 1). Пізнання особливостей розвитку самосвідомості дошкільника.
- 2). Пізнання особливостей розвитку вольової дії дошкільника.
- 3). Пізнання особливостей емоційного розвитку дошкільника.
- 4). Пізнання особливостей морального розвитку дошкільника.